

Asia: VN/11255/2023

Allergia-, iho- ja astmaliitto ry

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Allergia-, iho- ja astmaliitto kannattaa lakiesitykseen lisättävää määritelmää savuttomista nikotiinituotteista ja että nikotiinipussit olisivat esityksessä tarkoitettuja savuttomia nikotiinituotteita. Liitto kannattaa myös lakiesityksen muuttamista niin, että savuttoman nikotiinituotteen valmistaja ja maahantuoja vastaisivat siitä, että elinkeinotoiminnassa myyntiin tai muuhun luovuttamiseen tarkoitettu tuote on sitä koskevien säännösten ja määräysten mukainen.

Allergia-, iho- ja astmaliitto toteaa, että lakiesityksessä nikotiinipusseille ehdotettu nikotiiniraja 20 mg/g on liian korkea. Esityksessä todetaan, että nikotiinimyrkytys on tappava ja että yksi 16 mg/g nikotiinipussi voisi nieltynä tappaa 16–32-kiloisen lapsen. Tämä olemassa oleva tieto nikotiinin terveysvaikutuksista huomioiden liitto pitää terveysturvallisuuden näkökulmasta vastuuttomana sallia näin paljon nikotiinia sisältävät nikotiinipussit markkinoille.

Allergia-, iho- ja astmaliitto muistuttaa, että osa Euroopan valtioista on päätenyt kieltämään nikotiinipussien myynnin ja osassa maista nikotiinipussien nikotiinimäärä on rajoitettu esitettyä 20 mg/g alhaisemmaksi. Esimerkiksi Belgiassa ja Hollannissa nikotiinipussit aiotaan kieltää ja Tsekeissä nikotiinipussin pitoisuus voi olla korkeintaan 12 mg/g, sekä Latviassa ja Liettuaassa 4 mg/g. Italia on kieltänyt yksittäisten nikotiinipussituotteiden markkinoille tulon niistä tehdyn vaarallisuusanalyysin perusteella.

Liitto ei kannata minkään lisätyn maun lisäämistä nikotiinipusseihin. Lapsia ja nuoria houkuttelevan maun arvailu on vaikeaa, joten erilaisten makuaineiden kieltäminen nikotiinipusseissa on paras tapa vähentää niiden houkuttelevuutta lasten ja nuorten keskuudessa. Liitto kannattaa, että savuttomien nikotiinituotteiden kohdalla sovelletaan pykälän 3 momentin ehdotusta siitä, että mitä 11 §:n 1 momentin 2, 3, 6 ja 7 kohdassa säädetään tupakkatuotteisiin lisättävistä lisäaineista sekä terveysvaikutusväittämistä, sovellettaisiin myös savuttomiin nikotiinituotteisiin. Liitto kannattaa myös tupakkatuotteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikieltoa.

Allergia-, iho- ja astmaliitto kannattaa nikotiinituotteen valmistajan tai maahantuojan velvoitetta ilmoittaa vuosittain savuttomien nikotiinituotteiden myyntimäärät Valviralle sekä savuttomien nikotiinituotteiden myynnin luvanvaraisuutta.

Liitto kannattaa ehdotusta, jonka mukaan savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkaukseen vaadittaisiin pääosin samat merkinnät kuin sähkösavukkeeseen ja nikotiininesteen vähittäismyyntipakkaukseen. Ehdotuksen mukaan savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkaukseen vaadittaisiin luettelo tuotteen sisältämistä ainesosista alenevassa painojärjestyksessä. Pakkauksesta olisi siis käytävä ilmi kaikki

ainesosat, joita tuote sisältää. Tällä tavoin kuluttaja saisi tietää kaikki ainesosat, joita hänen elimistöönsä tuotteesta päätyy. Allergisia sairauksia sairastavalle on erityisen tärkeää saada tietää, mitä ainesosia tuote sisältää.

Kaikkien tupakka- ja nikotiinituotteiden ostoikäraja tulisi nostaa 20 vuoteen kuten Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmä ehdotti raportissaan STM 2023:5 yhtenä käytön aloittamisen ehkäisytoimenpiteenä. Liitto kannattaa myös alaikäisten nikotiini- ja tupakkatuotteiden hallussapitokiellon ulottamista savuttomiin nikotiinituotteisiin. Myös savuttomien nikotiinituotteiden etämyynnin kieltämistä sekä pykälän 3 momentin muuttamista niin, että savuttomia nikotiinituotteita ei saisi myydä tukuittain 45 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa paikoissa eli esimerkiksi päiväkodin tai perusopetusta antavan oppilaitoksen sisätilassa tai ulkoalueella kannatetaan. Yleistä tupakointikieltoa koskeva muutosehdotus on kannatettava. Nikotiinipussien käyttö on tärkeää kieltää kaikissa niissä paikoissa, joissa myös muiden tupakkatuotteiden käyttö on kielletty.

Liitto kannattaa alaikäisiä koskevaa maahantuontikieltoa käsittelevän pykälän muuttamista niin, että se koskisi myös savuttomia nikotiinituotteita. Tämä on tarpeen alaikäisten terveyden suojelemiseksi ja johdonmukaista suhteessa siihen, että savuttomien nikotiinituotteiden hallussapito ehdotetaan kiellettäväksi alle 18-vuotiailta. Ehdotusta matkustajatuonnin määrällisen rajan laskuksi kannatetaan.

Allergia-, iho- ja astmaliitto toteaa, että hallituksen esitys on ristiriidassa Tupakkalain 1 §:n tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppumisen tavoitteen kanssa. Esitys ei myöskään tue Suomen tähänastista tupakkapoliittista linjaa, jonka tavoitteena on tupakkalain 1 §:n mukaisesti ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen vuoteen 2030 mennessä.

Nikotiinipussien käytön lisääntyminen tulee suurella todennäköisyydellä lisäämään nikotiinituotteiden käyttöä. Kuten myös Soste (17.11.2023) antamassaan lausunnossa toteaa, mitä enemmän markkinoilla on nikotiinituotteita, sitä todennäköisempiä ovat myös nikotiinista aiheutuvat terveyshaitat.

Nikotiinipusseille ehdotettu nikotiiniraja 20 mg/g on korkea, ja liitto toivookin, että tätä rajaa lasketaan ja nikotiinipussien makuaineet kielletään kokonaan. Korkea nikotiinipitoisuus altistaa nikotiinipussien käyttäjät nikotiiniriippuvuudelle ja altistaa nikotiinin haitoille. Pussien korkea nikotiinipitoisuus sekä mahdolliset lisätyt makuaineet houkuttelevat pieniä lapsia kokeilemaan nikotiinipusseja ja siten voivat altistaa pienet lapset nikotiinimyrkytykselle. Euroopassa on otettu myös muunlaisia askelia monien maiden tupakkalainsäädännössä kuin nyt Suomessa esitetty lakimuutosehdotus. Liitto toivookin, että aiempaa tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppumiseen tähtävää linjausta noudatettaisiin edelleen ja lakiehdotus muutettaisiin vastaamaan tätä linjausta.

Nikotiinipussien kohdalla on tärkeää huomioida myös niiden vaikutukset luontoon ja ympäristöön. Kuten esityksessä todetaan, joidenkin nikotiinipussien materiaali sisältää tiettävästi muovia, joten myös nikotiinipusseista voi päätyä ympäristöön haitallista mikromuovia. Nikotiinipussien valmistajilla ja maahantuojilla ei ole jätelain mukaista velvollisuutta järjestää tuotteiden jätehuoltoa ja vastata siitä aiheutuvista kustannuksista.

Ympäristövaikutuksia olisi tärkeä seurata ja kohdistaa mahdollisten ympäristövaikutusten kustannuksia myös nikotiinipussien valmistajille ja maahantuojille.